

NA PAMÁTKU

Vznik dvou náboženských obcí ve Svinově

29. května 2015

Obec Svinov, povýšená v roce 1936 na město, se na přelomu 19. a 20. století stále rychleji přetvářela z původně zemědělské vesnice v moderní industriální, kulturní a společenské centrum, a to především v důsledku napojení Svinova na důležitou železniční mezinárodní trať, Severní dráhu Ferdinandovu, zakládání nových průmyslových podniků a příchodu obyvatel za prací a novým domovem. Dění na přelomu století a v první čtvrtině 20. století si s přílivem nového obyvatelstva na Ostravsko, a rovněž do Svinova, vyžádalo diskuzi, následně úsilí a práci na zakládání náboženských obcí spolu s farními i filiálními kostely. Tyto snahy byly vyvolány potřebou sakrálního stánku, taktéž dlouho trvající neochotou věřících docházet zhruba půl hodiny na bohoslužby do farního

Interiér římskokatolického kostela Krista Krále (2014)

kostela v Porubě a především touhou pocítit v obci přítomnost duchovního pastýře, který by místní obyvatele nejen evangelizoval, pastoračně vzdělával, ale také se s nadšením zapojoval do místního dění.

Svinovská obec náležící od nejstarších dob k farnosti v Porubě (a Klimkovicích) a v rámci diecézní správy patřící od svých počátků pod olomouckou (arci)diecézi a od roku 1996 k nově vzniklé ostravsko-opavské diecézi byla po roce 1920 přímým účastníkem důležitých změn na poli náboženských dějin. Vznik reformní a původně zamýšlené národní církve s názvem Církev československá (v roce 1971 doplněno o pojmové určení husitská) si vyžádal nejen založení slezské (ostravské) diecéze, ale mimo jiné ustanovení samostatné náboženské obce ve Svinově.

Zajímavé srovnání přináší problematika územních správních jednotek menších než diecéze a větších než farnost, a to v rámci ŘK církve děkanátů (v Moravské církevní provincii děkanáty a v České církevní provincii vikariáty) a v CČS(H) okrsků, které však ve slezské (ostravské) diecézi vznikly v 50. letech 20. století. Naproti tomu svinovská obec náležela v nejstarších dějinách k děkanátu v Hlučíně, od roku 1780 byla v důsledku ztráty většiny Slezska včetně Hlučínska přičleněna jako součást farnosti Poruba spolu s okolními obcemi k bíloveckému děkanátu. Domovskou farností věřících byly původně Poruba a Klimkovice, od roku 1783 pouze Poruba a v roce 1931 byla konečně úředně ustanovena samostatná římskokatolická

duchovní správa. V tomto ohledu se Církev československá ve Svinově zařídila rychleji, její samostatná náboženská obec vznikla již v roce 1923.

Jak římskokatolická porubská farnost ve Svinově, tak svinovská náboženská obec Církve československé hledaly klíč k uskutečnění snu místních věřících majícího za hlavní cíl vystavět Dům Boží. Pro římskokatolické obyvatelstvo se dalším úkolem stalo ustanovení samostatné duchovní farnosti.

Receptem k úspěchu měly být v té době hojně zakládané kostelní jednoty. I ve Svinově se tak stalo a v roce 1911 byla ustanovena Kostelní jednota sv. Jana a Pavla, nazvaná dle patronů místní kaple z 19. století, na jejichž svátek svinovští slavili krmáš.

Interiér Husova sboru (2014)

Do tohoto velkého díla se zapojil jako předseda jednoty olomoucký arcibiskup P. ThDr. Antonín Cyril Stojan, důležitá osoba církevních dějin na Moravě, podporovatel staveb kostelů, zakládání farních obcí a zbožný ctitel mariánského kultu. Také svinovští členové náboženské obce Církve československé, připomínající kontinuitu husitského a českobratrského hnutí, usilovali o vystavění vlastního chrámu a založili v roce 1932 stavební odbor pro stavbu chrámu, tzv. Husova sboru.

Kdo však měl na výstavbě obou kostelů největší podíl, byli místní duchovní, římskokatolický porubský kaplan a pozdější svinovský prvofarář P. ThDr. Ladislav Kubíček a farář NO CČS ve Svinově Rudolf Pařík, kteří se stali základním pilířem a podporovateli místních obyvatel dychtících po vlastním duchovním domově. Od 30. let 20. století se tak ve Svinově tyčily dvě věže kostelů, dvou křesťanských církví s rozdílným učením zažívajících občasné konflikty vyvolané zbytečnou lidskou záští, která byla vždy nakonec poražena buď dobrým slovem kněze či úředním vyrozuměním.

Díky oběma kněžím z dvou křesťanských církví byly na území Svinova postaveny dva chrámy, ve kterých se již mohli věřící scházet a shromažďovat ke společné modlitbě. Římskokatolický kostel byl v souvislosti s politicko-společenskými změnami a událostmi na přelomu století zasvěcen Ježíši Kristu a novému svátku odkazujícímu ke Kristu jako vládci světa. Zatímco nové

patrocinium a slavnost Ježíše Krista Krále navazovaly na kult Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, tak na původní svinovské patrocinium sv. Jana a Pavla nenavázalo ve Svinově de facto nic. Také kaple na návsi zasvěcená těmto světcům byla po druhé světové válce stržena. Kromě Ježíše Krista Krále a sv. Jana a Pavla má se Svinovem co do činění sv. Kateřina Alexandrijská (kostel v Klimkovicích), sv. Mikuláš (kostel v Porubě), sv. Florián (kaple v místní části Dubí) a sv. Jan Nepomucký (socha původně stojící v místní části U Mostu). Je nutno konstatovat, že se mezi tímto výčtem nenachází ani jeden ze svátků zasvěcenému mariánskému kultu.

Důležitou stránkou náboženského života obou obcí bylo zakládání spolků, které se stávaly studnicí vzdělávacího, kulturního, zábavního, ale i duchovního programu. Ve 30. letech 20. století byla hojně zakládána v římskokatolické farnosti nová společenství – tzv. farní chudinský fond; Bratrstvo živého růžence; charitativní spolek Ludmila; Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje; Třetí řád sv. Františka, jejichž činnost se projevovala nejen společnými modlitbami, ale také starostí o kostel a o potřebný lid, pro který zajišťovala sbírky. Také náboženská obec Církve československé nezůstala pozadu a založila po prvotních problémech s místními římskými katolíky ve věci odehrání divadelní hry taktéž kulturně-vzdělávací spolek Bratrství.

Síly obou církví se tak staly za první československé republiky vyrovnané nejen na obecní (farní) úrovni, ale mimo jiné i v okruhu

školním. Na místních svinovských školách bylo zapotřebí vyučovat náboženství a k tomu bylo potřeba kněží a katechetů. Ti pak vyučovali děti náboženství s ohledem na jejich vyznání a stali se přirozenou součástí pedagogického sboru.

Obě náboženské obce ve Svinově se během 30. let 20. století plně emancipovaly nejen v rovině ustanovených samostatných duchovních správ, ale také v oblasti spolkové, školské a především ve věci vybudování vlastního kostela. V období let 1911–1939 tak lze sledovat důležitý klíčový mezník v církevních a kulturních dějinách Svinova a nahlédnout do jedné etapy obce, dnes městské čtvrti města Ostrava, která zanechala pro další generace poklady nejen ve formě dvou kostelů, ale také v podobě důkazu lidské tužby po pramenech církve, přítomnosti Boha a společenství.

Farář P. ThDr. Ladislav Kubíček

Bratr farář Rudolf Pařík

Výběr z archivních pramenů

Archiv města Ostravy

Archiv města Svinov (1789) 1851–1945 (1951).

Římskokatolický farní úřad v Porubě 1704–1958.

Římskokatolický farní úřad ve Svinově 1875–1956.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc

Fond Diecézní rada Církve československé Ostrava
1921–1962 (neinventarizováno).

Fond Diecézní rada Církve československé Ostrava,
Náboženská obec Ostrava Svinov 1924–1945 (neinventarizováno).

Farní úřad Ostrava-Poruba

*Pamětní kniha farnosti Poruba, okr. Bílovec od 1902
do roku 1956. rkp.*

Farní úřad Ostrava-Svinov

*Pamětní kniha Římskokatolické farnosti Ostrava-Svinov 1930–
2005. rkp.*

Náboženská obec Církve československé husitské v Ostravě-Svinově

*Pamětní kniha náboženské obce Církve československé
ve Svinově 1921–1947.*

Název: Na památku. Vznik dvou náboženských obcí ve Svinově

Autor: Mgr. Pavel Březinský

Jazyková a grafická úprava: Jakub Ivánek

**Historické fotografie v textu: Archiv města Ostravy, Náboženská
obec Církve československé husitské v Ostravě-Svinově**

Vydáno u příležitosti Noci kostelů dne 29. května 2015